

CÖSTERS SNICKERIFABRIK I UDDEVALLA

Sammanställningen är gjord av Oswald Johansson - tidigare anställd på fabriken.

När Uddevalla stad under senare delen av 1860-talet började med utfyllnad av de vattensjuka markområdena vid västra sidan av Skansberget köpte ing. Robert Gallander (1829-1879) och Carl Laurin (1840-1879) ungefär två tunnland mark för 7000:- riksdaler. I kontraktet ingick att staden skulle utfylla marken med muddermassa och planera. Köparna ämnade anlägga en fabrik för att med ångkraft förädla skogsprodukter och göra dem genom andra former än de vanliga tjänliga för export.

I första rummet hade man tänkt sågning av tunnare bräder samt hyvling av allt som behövdes till husinredning, dörrar och fönster, karmar och lister, tak- och golvlister samt dörrfoder m.m.. De båda kompanjonerna uppförde år 1868 en fabrik, som efter en tid eldhärjades. Den återupbyggdes i ännu bättre skick. Den bestod av tre fabriksbyggnader som låg tätt intill Skansberget. Närmast mot staden låg sågbyggnaden. Det var ramsågar som användes till stockarna. Nästa byggnad var dörrfabriken och sedan hyvleriet. Väster om hyvleriet var magasin och brädgården, som sträckte sig upp mot Strömstadsvägen. Mellan fabriksbyggnaderna och järnvägsspåren fanns två stora magasin. Inkörsporten var mellan dessa magasin. Ute på hamnområdet fanns en vändskiva som man kunde vrida järnvägsvagnar och köra in dem på fabriksområdet, lossa virket och lasta det på mindre vagnar för transport till brädgården.

År 1879 gick Laurin ur firman och i hans ställe ingick konsul Fredrik L. Cöster, som då bodde i London. Kort efter ombildningen av bolaget avled Gallander. Här kan man säga "den enes död, den andres bröd". Cöster var vicekonsul i London. Generalkonsul-befattningen var ledigförklarad och Cöster sökte den. Men det blev en norsk politiker som fick platsen (Sverige och Norge var i union). Cöster blev så arg att han sade upp sin tjänst. Man hade samtidigt telegraferat efter Cöster för att firman var utan chef. Han kom omedelbart och blev hjärtligt mottagen av de styrande i stan. Efter Fredrik Cösters bortgång 1892 ombildades firman till aktiebolag med sonen Arthur Cöster som chef. Det var han tills företaget upphörde 1929. År 1893 ombildades bolaget till familjebolag. 1896 öppnades filial i Göteborg som sålde virke och snickerier. Rörelsen utvidgades att omfatta sågverksrörelse i Värmland, vid Skåre ångsåg vid Klarälven och Stömne vid Glafs fjorden.

Snickerifabriken blev en av de stora på den tiden med ett 100-tal anställda. Det såldes mycket inom landet och till England och Sydamerika, särskilt Argentina. Alla produkter synades nog så att det inte fanns något fel på dem, t.ex. att kvistar hade lossnat, fel på kälningen eller att träet hade "rest sig". Då måste man slipa med sandpapper på särskilda klossar så att det blev slätt. Plana ytor slipades med maskin. Vissa dörrar och fönster som skulle till andra länder emballerades med bräder. Listerna var långa längder som staplades i buntar och bands om med snöre. När beställningen var färdig fraktades den ut till bryggan i hamnen för lastning i pråmar, som bogserades till Göteborg för omlastning till ångbåtar för vidare transport.

Innan ångbåtstiden var det segelfartyg som anlätades. Pråmarna såg ut som små hus med väggar och tak. När pråmen skulle lossas öppnades taket och varorna kunde vinschas ombord.

Fönsterna till England såg inte ut som våra. Bågarna var lika breda som fönsteröppningen. Det var två bågar i varje karm. De var lite högre än hälften på karmens höjd. Den övre bågen gick utanpå den undre. I sidorna av karmen var en bräda med spår och två järntrissor, som en wire löpte genom. Den var fast i bågen och i andra änden var en tyngd lika tung som bågen. Man lyfte upp den undre bågen eller drog ned den översta. De engelska dörrarna var mindre än våra och tunnare. Ram och tappstycke ca. 35 mm. och fyllningar 13 mm. tjocka. En sort med fyra fyllningar och en med sex. De argentinska dörrarna däremot var mycket större än våra. Ram och tappstycke ca. 50 mm. tjocka och fyllningarna 20 mm. tjocka. Dessa var insatta i ramar, som var hyvlat av virke som var ca. 60 mm. gånger 120 mm.. Dessa dörrar var väldigt tunga. Det var tre stycken i varje kolli som emballerades och fyra man för lastning.

Verkmästarkontoret var i samma byggnad som hyvleriet. Under detta var smedja och reparationsverkstad. Huvudkontoret var till höger när man kom in på området. Personalen bestod av Cöster, hans dotter, Ryberg och Tage Levander. Fabriken upphörde 1929. Efter detta blev en del rivningar och ombyggnader. 1937 startade Tubus sin verksamhet där. 1933 köpte snickare Svante Karlberg kontorsbyggnaden, rev den och återuppbyggde den vid Barkvägen, med adress nr. 8. Där blev tio stycken enrumslägenheter.

Svante Karlberg
1976